

Zomerganzen **in** Drenthe **in** 2016

Vincent de Boer

Sovon-rapport 2016/40

Zomerganzen in Drenthe in 2016

Vincent de Boer

Dit rapport is samengesteld in opdracht van de
Provincie Drenthe

provincie Drenthe

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2016

Dit rapport is samengesteld in opdracht de Provincie Drenthe

Wijze van citeren: De Boer V. 2016. Zomerganzen in Drenthe in 2016. Sovon-rapport 2016/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Illustratie omslag: Peter Eekelder

Opmaak: John van Betteray

ISSN-nummer: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
e-mail: info@sovon.nl
website: www.sovon.nl

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.

Inhoud

Dankwoord	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	5
2. Werkwijze	7
2.1. Beschrijving van de tellingen	7
2.2. Telgebieden en volledigheid	8
2.3. Gegevensbewerking	8
3. Resultaten	9
3.1. Algemene resultaten	9
3.2. Bespreking per soort	9
3.2.1. Grauwe Gans	9
3.2.2. Grote Canadese Gans	9
3.2.3. Brandgans	9
3.2.4. Soepgans	10
3.2.5. Nijlgans	10
3.2.6. Overige ganzensoorten	10
3.3. Vergelijking met vorige tellingen	10
4. Conclusies en discussie	13
Literatuur	14
Bijlage 1. Soortkaarten 2016	15

Dankwoord

Een woord van dank gaat uit naar R. Oosterhuis (Onlanden) die zijn lokale gebiedskennis en expertise tijdens de telling beschikbaar stelde. C. Wichers (FBE Drenthe) telde mee in het telgebied bij Gees, tijdens de telling werden waardevolle inzichten en ideeën omtrent de zomerganzentelling in Drenthe uitgewisseld.

Lara Marx en Erik van Winden (Sovon) hielpen bij het samenvoegen van gegevensbestanden en de vermindering van de kaarten.

Kees Koffijberg van Sovon en Peter Venema van de Provincie Drenthe voorzagen een eerdere versie van dit rapport van commentaar.

Samenvatting

De zomerganzen telling in 2016 in de provincie Drenthe betreft het vierde achtereenvolgende jaar dat de zomerse ganzen in Drenthe door Sovon onder de loep genomen worden. De aanwezigheid van deze ganzen leidt tot schade in de landbouw en geeft soms aanleiding tot hevige discussies tussen landbouwers, jagers, beleidsmakers en natuurbeschermers. Om de discussie te voeden met de juiste gegevens is deze telling uitgevoerd.

Net als in 2014 en 2015 zijn 30 telgebieden in de provincie geteld als representatieve steekproef. Deze gebieden zijn in 2014 geselecteerd door medewerkers van de Provincie Drenthe. Het betreft telgebieden verspreid over de provincie, waar zowel veel als weinig ganzen verwacht kunnen worden. Deze werkwijze heeft niet tot doel om jaarlijks het totale aantal aanwezige ganzen in juli in heel Drenthe te bepalen, maar voorziet wel in het monitoren van de aantalsontwikkeling van de in juli aanwezige ganzen in Drenthe. Op de kaarten in bijlage 1 zijn ook uitsluitend de aantallen in de getelde steekproefgebieden weergegeven.

De geselecteerde telgebieden zijn op donderdag 14 juli 2016 bezocht door vijf Sovon medewerkers en één ervaren vrijwilliger met goede gebiedskennis.

Vrijwel de gehele telling vond plaats door met de auto de telgebieden te doorkruisen. In minder toegankelijke gebieden werd gebruik gemaakt van een fiets of werden te voet insteken gemaakt. De volledigheid van de telling binnen de steekproefgebieden was zeer goed. Er waren geen problemen met onbereikbare terreindelen.

In totaal werden tijdens de tellingen in 30 steekproefgebieden in Drenthe op 14 juli 2016 3.892 ganzen geteld. De Grauwe Gans was met 2.162 individuen wederom de talrijkste soort (57%). Ook talrijk waren Nijlganzen (1.041) gevolgd door Soepganzen (332) en Grote Canadese Ganzen (304). Daarnaast werden kleine aantallen van andere soorten geteld: Kolgans (4), Kleine Canadese Gans (1), Brandgans (46), Chinese Knobbeltgans (1) en de hybride Grauwe x Canadese Gans (1).

Het aantal ganzen in de 30 steekproefgebieden in Drenthe in juli 2016 liet een afname van 13% zien ten opzichte van de aantallen in deze gebieden in juli 2015. Deze afname was, behalve bij Soepgans (+19%), te zien bij alle soorten waarvan meer dan vier vogels geteld werden. Het betrof Grauwe Gans (-12%), Grote Canadese Gans (-23%), Brandgans (-75%) en Nijlgans (-8%).

1. Inleiding

Gezien de huidige belangstelling en problematiek rond overzomerende ganzen is het belangrijk een goed beeld te hebben van de actuele aantallen en verspreiding van broedende en gedurende het zomerhalfjaar pleisterende ganzen in Nederland. Recent is een studie afgerond naar de aantallen zomerganzen in ons land (Schekkerman 2012), wat een referentie van de provinciale aantallen naar de landelijke mogelijk maakt. Daarnaast zijn in de afgelopen jaren in veel provincies tellingen uitgevoerd door Wildbeheerseenheden (WBE's).

De telling in 2016 in de provincie betreft het vierde jaar op rij dat de zomerse ganzen in Drenthe door Sovon onder de loep werden genomen. De aanwezigheid van deze ganzen kan tot schade in de landbouw leiden en geeft soms aanleiding tot hevige discussies tussen landbouwers, jagers, beleidsmakers en natuurbeschermers. De ganzentelling die Sovon in de zomer in Drenthe uitvoert heeft tot doel om het beleid ten aanzien van ganzen te voeden met de juiste gegevens over aantallen en verspreiding.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de resultaten van de telling in Drenthe in juli 2016 en worden de aantallen vergeleken met de aantallen in juli 2013, 2014 en 2015 in deze provincie. Naast het rapport is aan de opdrachtgever een GIS-bestand geleverd waarin alle getelde ganzen met de exacte locatie zijn opgenomen. Net als in 2014 en 2015 is niet heel Drenthe bezocht, maar zijn 30 vooraf door de provincie geselecteerde steekproefgebieden geteld. De telling vond plaats op donderdag 14 juli 2016, deze datum was niet gelijktijdig met de landelijke zomerganzentelling uitgevoerd door terreinbeheerders en WBE's op zaterdag 16 juli. De uiteindelijke keuze voor de teldatum hing net als in 2015 samen met de zomerganzentelling in de Provincie Groningen, zodat belangrijke grensgebieden zoals Leekstermeer/Onlanden en het hele Zuidlaardermeergebied op één dag geteld konden worden. Daarbij bleek het logistiek het handigst om op donderdag 14 juli 2016 te tellen in plaats van de zaterdag.

2. Werkwijze

2.1. Beschrijving van de tellingen

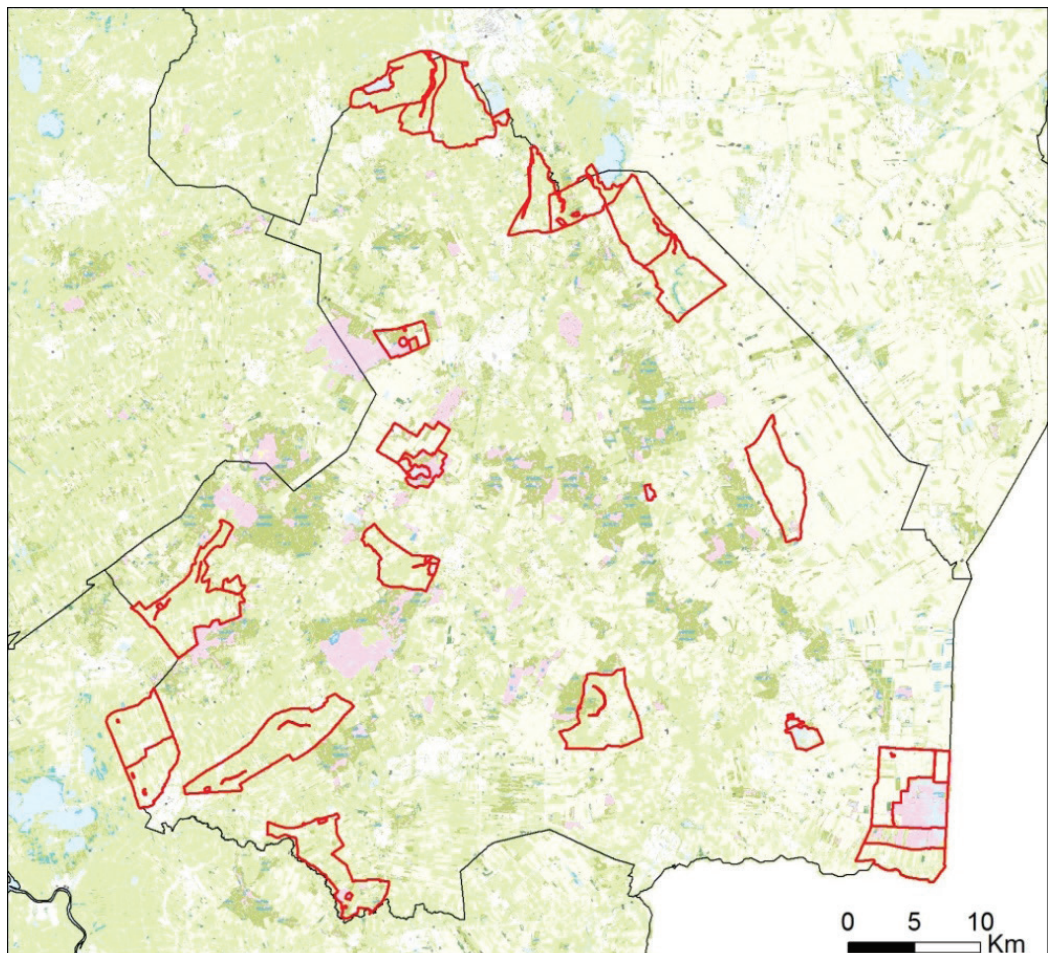
Voorafgaand aan de eerste steekproeftelling in 2014 zijn door medewerkers van de Provincie Drenthe 30 telgebieden geselecteerd, verspreid over de hele provincie. Het betreft telgebieden waar zowel veel als weinig ganzen verwacht kunnen worden. De 30 geselecteerde telgebieden zijn in 2016, net als in 2014 en 2015, weer volledig geteld door zes tellers. Hierbij zijn de gebieden dusdanig verdeeld dat tellers die een bepaald gebied eerder geteld hadden ook deze in 2016 weer telden, teneinde zoveel mogelijk vergelijkbare resultaten te verkrijgen.

De gevolgde werkwijze heeft niet tot doel om jaarlijks het totale aantal aanwezige ganzen in juli in heel Drenthe te bepalen, maar voorziet wel in het monitoren van de aantalsontwikkeling van de in juli aanwezige ganzen in de provincie. In de geselecteerde steekproefgebieden bleek tijdens de provinciedekkende telling in 2013 >75% van het totale aantal getelde ganzen te verblijven. Op de kaarten in bijlage 1 zijn ook uitsluitend de aantallen in de getelde steekproefgebieden weergegeven.

Vrijwel de gehele telling vond plaats door met de auto de telgebieden te doorkruisen. In minder toegankelijke gebieden werd gebruik gemaakt van een fiets of werden te voet insteken gemaakt. Het overgrote deel van de gebieden is vanaf openbaar toegankelijke wegen en paden geteld.

De tellingen werden uitgevoerd tussen circa half zeven 's ochtends en 3 uur 's middags, wanneer de ganzen voornamelijk op dagrustplaatsen zitten. De locaties waar vroeg in de ochtend geteld is zijn voorafgaand aan de telling geselecteerd op basis van de mogelijke aanwezigheid van ruiende ganzen of de ligging in of nabij stedelijk gebied. De ganzen die daar in de vroege ochtend geteld worden zijn ook later op de dag nog aanwezig (de Boer 2015). Buiten dergelijke gebieden werd in principe tussen 9:00 en 15:00 geteld, binnen de aanbevolen tijdsperiode voor zomerganstellingen.

Gebieden werden met behulp van verrekijker en telescoop afgezocht op ganzen en de groepen werden per individu geteld. Regelmatig werd een groep twee keer geteld om de juistheid van de telling te bevestigen. Van alle aanwezige ganzensoorten werden de

Figuur 1. Ligging steekproefgebieden ganzentelling Drenthe 14 juli 2016.

aantallen apart geteld en ingetekend op een topografische kaart (schaal 1: 69.000) of ingevoerd op een tablet-pc (topografische kaart of luchtfoto met mogelijkheid tot inzoomen als ondergrond).

Deze werkwijze is vergelijkbaar met de richtlijnen die voor tellingen van ganzen in het winterhalfjaar gelden en is ook opgenomen in het landelijke telprotocol zomertelling ganzen (Hornman *et al.* 2012, Landelijke technische werkgroep zomertelling ganzen 2012).

Donderdag 14 juli 2016 was een halfbewolkte en grotendeels droge dag, aan het eind van de middag viel er enige regen. De maximum temperatuur was 22° Celsius (bron: KNMI), daarbij stond een matige westnoordwestelijke wind. Samengevat waren de telomstandigheden voor de tellers goed genoeg om ook groepen ganzen op afstand te determineren en te tellen, de buien aan het eind van de middag hebben niet voor problemen gezorgd.

2.2. Telgebieden en volledigheid

De telgebieden lagen verspreid in de provincie Drenthe (figuur 1). De telgebieden omvatten naast natuurgebieden, rivierdalen, zandafgravingen en recreatiegebieden, ook landbouwgebied en delen van het stedelijk gebied. Alle telgebieden zijn volledig doorkruist op zoek naar ganzen, meestal met de auto, maar waar nodig met de fiets of te voet. Omdat de tellingen overdag plaatsvonden (zie voorgaande paragraaf) zijn, net als in 2014 en 2015, vrijwel geen ganzen op landbouwgronden ver van water aangetroffen. Recent gemaaid graslanden vlakbij dagrustplaatsen waren in 2016 wel in trek bij groepen ganzen. De telresultaten geven dan ook geen goed beeld van de verspreiding van de foerageergebieden, maar wel van de rustgebieden.

De volledigheid van de telling binnen de steekproef-

gebieden was zeer goed. Er waren geen problemen met onbereikbare terreindelen. De telling kan dus als volledig worden beschouwd.

Tijdens de telling waren vrijwel alle Brandganzen en Grote Canadese Ganzen in de rui en aangenomen mag worden dat er geen grote verplaatsingen van deze soorten zijn geweest tijdens de telling. Dubbeltellingen of onderschatting door verplaatsingen is bij deze twee soorten daarom uitgesloten. Grauwe Ganzen ruien vroeger in het jaar en in juli kan het overgrote deel weer vliegen. Toch hebben de groepen in juli over het algemeen een kleine actieradius en zijn vrij plaatstrouw aan specifieke rustgebieden. Grotere verplaatsingen worden vaak pas vanaf augustus vastgesteld, zo blijkt uit bewegingen van geringde vogels. Uitwisseling tussen verschillende telgebieden werd tijdens de telling niet vastgesteld. Het grootste deel van de Nijlganzen concentreert zich in juli op gezamenlijke ruiplaatsen, een beeld dat werd bevestigd tijdens de julitellingen in Drenthe vanaf 2014.

2.3. Gegevensbewerking

Uitgangspunt voor de gegevensbewerking vormden de locaties van de waargenomen ganzen (bestaande uit x en y-coördinaten, soort, aantal, datum en eventuele opmerkingen), die vanaf de kaart werden gedigitaliseerd of via een upload in de watervogeldatabase van Sovon werden ingevoerd (Hornman *et al.* 2012). Op plekken waar telgebieden van verschillende tellers aan elkaar grenzen is tijdens de telling telefonisch contact geweest om telresultaten af te stemmen. Iedere teller heeft uitsluitend ganzen binnen de grenzen van zijn eigen telgebied geteld. Bij invoer of upload van nieuwe gegevens vindt een automatische controle op ongewone soorten en aantallen plaats op grond van beschikbare telgegevens in de watervogeldatabase. Na een handmatige controle van het stippenbestand werd een definitief GIS-bestand vervaardigd voor verdere bewerkingen voor dit rapport.

3. Resultaten

3.1. Algemene resultaten

In totaal werden tijdens de tellingen in 30 steekproefgebieden in Drenthe op 14 juli 2016 3.892 ganzen geteld. De Grauwe Gans was met 2.162 individuen de talrijkste soort (57%). Ook talrijk waren Nijlganzen (1.041) gevolgd door Soepganzen (332) en Grote Canadese Ganzen (304). In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de getelde aantallen per soort. Bijlage 1 geeft per soort de verspreiding in kaartbeelden weer.

Tabel 1. Aantal getelde ganzen per soort in 30 steekproefgebieden op 14 juli 2016 in Drenthe.

Soort	2016
Kolgans	4
Grauwe Gans	2.162
Soepganzen	332
Grote Canadese Gans	304
Kleine Canadese Gans	1
Brandganzen	46
Nijlganzen	1.041
Hybride	1
Chinese Knobbelganzen	1
Totaal	3.892

3.2. Bespreking per soort

Hieronder worden de in 2016 getelde soorten en aantallen besproken. In paragraaf 3.3. wordt een aantalsvergelijking gemaakt aan de hand van de gegevens van de provinciale telling van 2014 en 2015 (de Boer 2015).

3.2.1. Grauwe Gans

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden bedroeg in 2016 2.162 vogels. In 2016 werden, net als in 2014 en 2015, Grauwe Ganzen in de steekproefgebieden verspreid over de hele provincie vastgesteld. Concentraties bevonden zich bij Nijeveen, rond het Bargerveen en langs de Wapserveense Aa (tabel 2). De Grauwe Gans is hiermee verreweg de meest algemene zomergans in Drenthe en kent tevens de meest ruime verspreiding, alleen rond het Zandgat bij Ellertshaar ontbrak de soort wederom.

Tabel 2. Telgebieden met de hoogste aantallen Grauwe Ganzen op 14 juli 2016.

Telgebied	Aantal
DR3510 Kolderveense Bovenboer	384
DR3270 Wapserveense- en Vledder Aa	281
DR5470 Nieuw Schoonebeek e.o.	204
DR3520 Nijeveen - Meppel	198
DR5110 De Groeve - Annen	186
DR4210 Geeserveld	185

3.2.2. Grote Canadese Gans

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden telde in 2016 304 vogels.

Grote Canadese Ganzen waren in 2016 met name talrijk in het Westerse Veld en nabij Friescheveen, in deze gebieden verbleef ruim 72% van het totale aantal getelde vogels. Kleine aantallen verbleven verspreid in andere telgebieden.

Tabel 3. Telgebieden met de hoogste aantallen Grote Canadese Ganzen op 14 juli 2016.

Telgebied	Aantal
DR3340 Brunstinger- en Westerse Veld	138
GR3431 Friescheveen	81
DR5110 De Groeve - Annen	20
DR4272 Grote Rietplas	18
DR1160 Polder Peizer- en Eeldermade	35

3.2.3. Brandganzen

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden telde in 2016 46 vogels. Een stuk minder dan de 185 geteld in 2015, een afname van 75%. Aangezien bij deze soort veel uitwisseling is te verwachten met gebieden in de provincie Groningen, kan een uitspraak over de daadwerkelijke aantalsontwikkeling alleen in combinatie met de Groningse tellingen worden gedaan. De aantallen in deze regio hebben vooral betrekking op lokale broedvogels (archieff Sovon). Alle vogels werden vastgesteld in drie telgebieden GR3431 Friescheveen (30 exemplaren), DR3340 Brunstinger- en Westerse Veld (15, toename ten opzichte van 2015) en een losse vogel in DR4272 Grote Rietplas.

De groep (11 ex.) die zich in 2015 in telgebied GR3531 Midlaren - De Groeve bevond zat in 2016 net buiten het telgebied in Groningen (nu 14 ex.). Ten oosten van telgebied GR3431 werden ook Brandganzen geteld in een steekproefgebied in Groningen (8 ex.), terwijl het zeker mogelijk is dat er vogels buiten de getelde steekproefgebieden in

Groningen hebben gezeten (pers. med. J. Nienhuis). De geconstateerde afname is waarschijnlijk dan ook deels te verklaren door verplaatsingen naar andere gebieden buiten Drenthe.

3.2.4. Soepgans

De Drentse populatie binnen de steekproefgebieden telde in 2016 332 vogels. Soepganzen werden veelal vastgesteld in afzonderlijke groepen, maar ook her en der eenlingen tussen Grauwe Ganzen. Groepen bevonden zich verspreid over de provincie maar voornamelijk in het Leekstermeergebied (tabel 4).

Tabel 4. Telgebieden met de hoogste aantallen Soepganzen op 14 juli 2016.

Telgebied	Aantal
DR1540 Willemskanaal - spoorlijn	103
DR1130 Polder Matsloot - Roderwolde	93
DR1120 Leekstermeer	37
DR4271 Kleine Rietplas	36
GR3531 Midlaren - De Groeve	24

3.2.5. Nijlgans

De Drentse populatie binnen de telgebieden telde in 2016 1.041 vogels. Grote concentraties werden verspreid over de provincie vastgesteld in telgebieden met zandgaten en recreatieplassen (tabel 5), in alle gevallen betrof dit concentraties van ruiende vogels. In de andere telgebieden werden verspreid kleine groepjes gezien, vermoedelijk lokale broedvogels met hun jongen geboren in 2016.

Tabel 5. Telgebieden met de hoogste aantallen Nijlganzen op 14 juli 2014.

Telgebied	Aantal
DR1540 Willemskanaal - spoorlijn	309
DR3340 Brunstinger- en Westerse Veld	171
DR2381 zandgat Ellertshaar	157
DR4272 Grote Rietplas	133
DR5450 Bargerveen	90

3.2.6. Overige ganzensoorten

Behalve de vijf hierboven besproken algemene soorten, werden nog drie soorten ganzen in kleinere aantallen vastgesteld. Deze soorten worden hieronder kort besproken.

Er werden vier Kolganzen geteld, een verdubbeling ten opzichte van 2015. Dit betrof een ontsnapt solitair exemplaar met kooiring tussen Soepganzen in telgebied DR4271 Kleine Rietplas (ook in 2014 en 2015 aanwezig), twee exemplaren in telgebied DR3340 Brunstinger - en Westerseveld en één exem-

plaar in telgebied DR1540 Willemskanaal - spoorlijn.

Er werd één Kleine Canadese Gans in gezelschap van een Brandgans en Grote Canadese Ganzen waargenomen in een sloot in recreatiepark Parc Sandur in telgebied DR4272 Grote Rietplas.

Eén Chinese Knobbegans, de gedomesticeerde vorm van de Zwaangans *Anser cygnoides*, werd waargenomen tussen Soepganzen in telgebied GR3431 Friesche Veen. Deze landelijk schaarse soort wordt in Nederland bijna altijd in gezelschap van Soepganzen waargenomen.

Eén hybride Grauwe Gans x Grote Canadese gans was aanwezig in telgebied DR1540 Willemskanaal - spoorlijn. Deze hybride wordt afgelopen decennium vrij regelmatig waargenomen in gebieden waar beide oudersoorten voorkomen.

3.3. Vergelijking met vorige tellingen

In deze paragraaf worden voor de talrijkste drie soorten (Grauwe Gans, Nijlgans en Grote Canadese Gans) de resultaten van de meest recente telling vergeleken met de telling van 2015 en 2014 (de Boer 2015, de Boer 2014). Deze drie soorten waren in 2016 goed voor 90% van het totaal aantal getelde ganzen in steekproefgebieden in Drenthe. Dit percentage ligt in de zelfde ordegrootte als in 2013-2015 (89-93%).

Omdat een vergelijking per telgebied onoverzichtelijk wordt zijn de 30 steekproefgebieden samengevoegd tot dertien regio's (tabel 6 & figuur 2).

Het aantal ganzen in de 30 steekproefgebieden in Drenthe in juli 2016 liet een afname van ruim 13% zien ten opzichte van de aantallen in deze gebieden in juli 2015. Deze afname was, behalve bij Soepgans (+19%), te zien bij alle soorten waarvan meer dan vier vogels geteld werden. Te weten Grauwe Gans (-12%), Grote Canadese Gans (-23%), Brandgans (-75%) en Nijlgans (-8%).

Het totale aantal ganzen in de steekproefgebieden in Drenthe in 2016 lag een kleine 3% lager als in 2014 (4.004 vogels), waarbij de aantallen Grauwe Ganzen en Grote Canadese Ganzen in 2014 wel hoger waren.

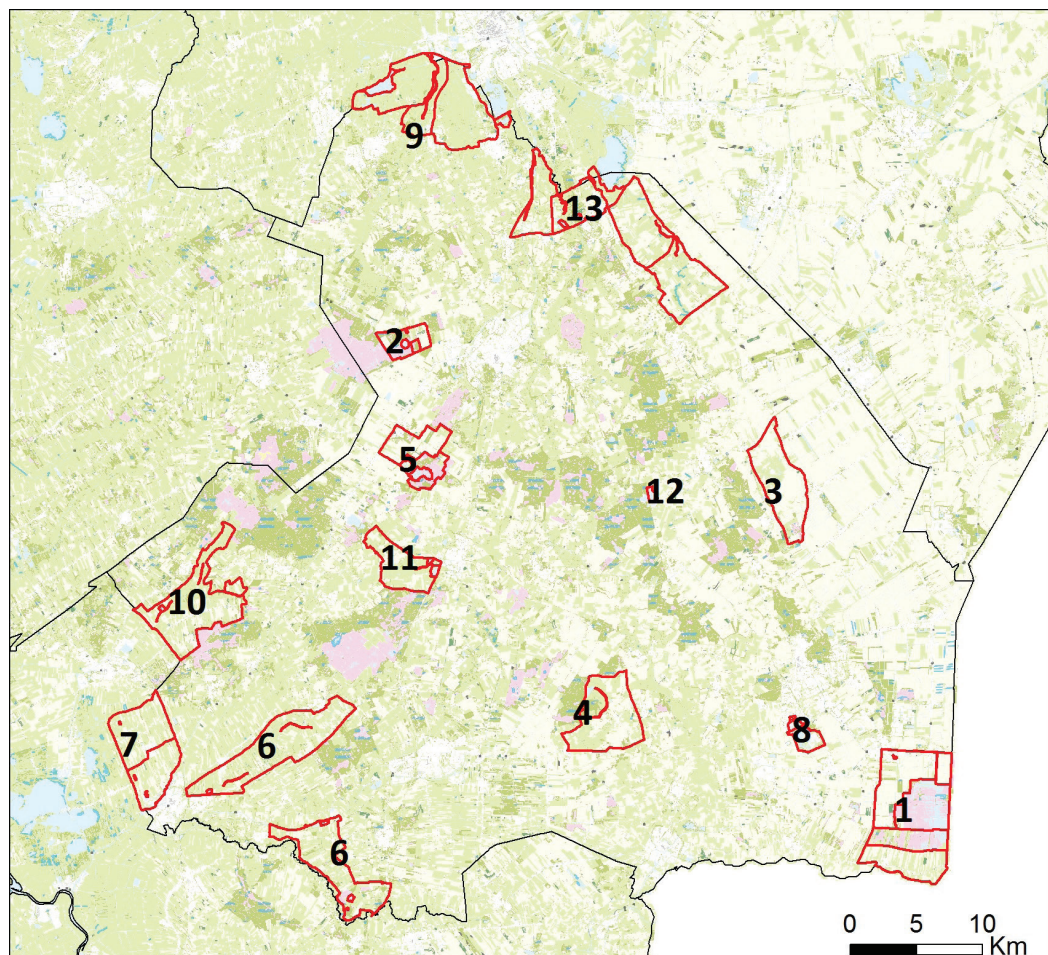
De aantallen Grauwe Ganzen namen in de steekproefgebieden met 316 vogels af (zie figuur 3). Van de 12 regio's waar Grauwe Ganzen werden waargenomen, het Zandgat Ellertshaar moest het wederom geheel zonder Grauwe Ganzen stellen, nam de soort ten opzichte van 2015 in zeven regio's toe en in vijf regio's af.

Tabel 6. Aantallen Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Nijlgans binnen steekproefgebieden in 13 regio's in Drenthe in juli 2014, 2015 en 2016. Maximum 2014-2016 is vet gedrukt.

Regio	Grauwe Gans			Grote Canadese Gans			Nijlgans		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
1. Bargerveen	302	833	358	37	110	8	139	161	90
2. Esmeer	34	0	5	0	0	0	0	0	0
3. Exloosche Landen	2	82	167	0	0	3	4	9	2
4. Geeserveld	172	71	185	0	2	0	43	41	5
5. Hijkerfeld	549	565	22	13	0	5	14	2	18
6. Meppel-oost	212	315	83	0	0	0	21	3	27
7. Nijeveen	282	0	582	4	0	0	5	0	10
8. Rietplas	5	0	47	21	12	18	25	20	146
9. Onlanden	130	356	161	139	135	112	51	70	39
10. Wapserveensche Aa	361	35	281	0	0	0	13	1	10
11. Westerseveld	37	39	12	82	103	138	232	335	164
12. Zandgat Ellertshaar	0	0	0	0	0	0	111	74	157
13. Zuidlaren	292	182	259	64	50	20	346	411	373

De totale afname komt vooral op het conto van (veel) lagere aantallen in het Bargerveen (2015: 833, 2016: 358), het Hijkerfeld (2015: 565, 2016: 22) en de Onlanden (2015: 356, 2016: 161). De aantallen bij Nijeveen (2015: 0, 2016: 582), langs de Wapserveensche Aa (2015: 35, 2016: 281) en in het Geeserveld (2015: 71, 2016: 185) namen flink toe.

In 2015 werd uitwisseling met andere gebieden al bevestigd (de Boer 2015), de sterk wisselende aantallen in de telgebieden langs de westgrens van Drenthe (zie tabel 6) wijzen sterk op uitwisseling met gebieden in de Kop van Overijssel. De aantallen rondom het Fochtelooverveen in Friesland waren in 2015 en 2016 gelijk (bron: Sovon).

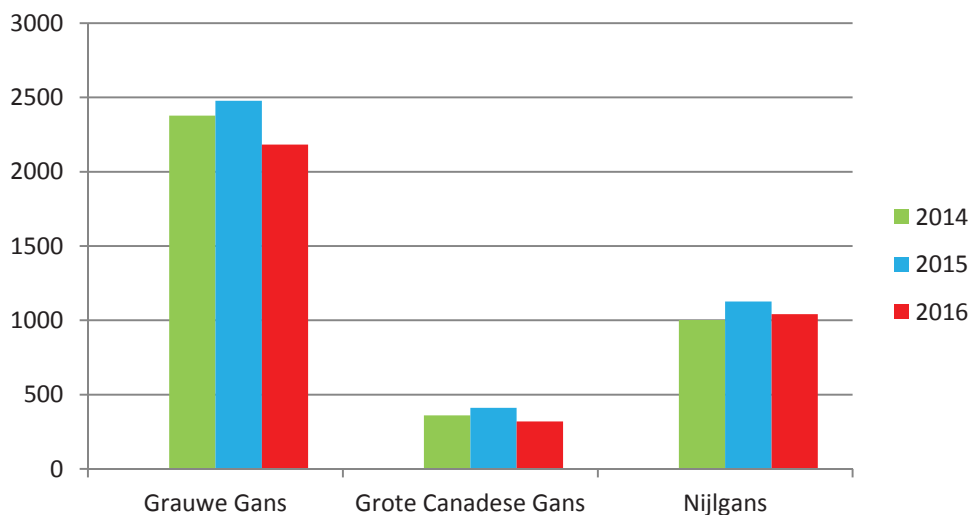
Figuur 2. Ligging van de dertien regio's binnen de Provincie Drenthe.

De verspreiding was weer net zo ruim als in 2014. In 2015 werden in drie regio's geen Grauwe Ganzen geteld; Esmeer, Nijeveen en Rietplas.

De Grote Canadese Gans liet in de steekproefgebieden in Drenthe een afname van 23% zien ten opzichte van 2015 (zie figuur 3). In 2016 werden 304 vogels geteld tegenover 412 in 2015. De geconstateerde afname kwam grotendeels op het conto van de regio Bargerveen (2015: 110, 2016: 8). Terwijl in de Onlanden (2015: 135, 2016: 112) en Zuidlaren (2015: 50, 2016: 36) de aantallen licht afnamen. Grotere aantallen werden geteld op de Rietplas (2015: 12, 2016: 18) en het Westerseveld (2015: 103, 2016: 138), in de laatste regio nemen de aantallen vanaf 2013 gestaag toe (zie tabel 6 & de Boer 2015). In de Exloosche Landen (drie) en het Hijkerveld (vijf) waren kleine aantallen aanwezig, terwijl de soort in het Geeserveld ontbrak (in 2015: 2). De verspreiding was in grote lijnen gelijk aan die in 2015, de soort werd in zeven van de dertien regio's waargenomen (2015: zes).

De Nijlgans liet ten opzichte van 2015 een afname van 8% zien (figuur 3). In 2015 werden 1.127 vogels geteld, in 2016 1.041. De meeste vogels bevonden zich op zandige oevers nabij grote wateroppervlakten, waar gezamenlijk de vleugelruï wordt doorgehaakt (de Boer 2013).

Opvallende afnames vonden plaats op de ruiplaatsen in de regio Westerseveld (2015: 335, 2016: 164, laagste aantal sinds 2013) en het Bargerveen (2015: 161, 2016: 90). De ruiplaats op Zandgat Ellertshaar was in 2016 beter bezet als in de voorgaande jaren (2015: 74, 2016: 157, hoogste aantal sinds 2013). Nieuw was de aanwezigheid van ruiende Nijlganzen (groep van 89 vogels) langs de Rietplas, in eerdere jaren waren hier uitsluitend paren met jongen aanwezig. Navenant nam het totale aantal hier flink toe, omdat er naast de ruigroep ook meer paren met jongen rondliepen dan in eerdere jaren. In de Onlanden en het Geeserveld waren de aantallen lager als in 2015, in de regio Zuidlaren bleef het aantal grotendeels gelijk (2015: 411, 2016: 373). De verspreiding was in beide jaren hetzelfde, alleen in de regio Esmeer werden in 2016 geen Nijlganzen geteld.

Figuur 3. Aantallen van Grauwe Gans, Grote Canadese Gans en Nijlgans in 30 steekproefgebieden in de Provincie Drenthe in 2014, 2015 en 2016.

4. Conclusies en discussie

De 30 getelde steekproefgebieden lijken representatief voor het volgen van de ontwikkelingen van zomerganzen in Drenthe. Daarbij moet wel worden bedacht dat uitwisseling met gebieden in Groningen (met name gebied ten zuidwesten van de stad Groningen) en met gebieden in noordwest Overijssel bij een aantal soorten de jaarlijkse aantallen beïnvloedt (zie verderop). Voor alle drie de soorten waar de jaren onderling vergeleken worden voor de 30 gebieden samen werden voor het eerst sinds 2013 lagere aantallen vastgesteld, mogelijk het gevolg van verplaatsing van vogels naar gebieden buiten de steekproef (zie paragraaf 3.3.).

Het is aan de raden om in de nabije toekomst een provinciedekkende telling uit te voeren om vast te stellen of er buiten de huidige 30 steekproefgebieden nieuwe gebieden zijn waar in de zomermaanden ganzen verblijven in Drenthe. Het zou goed zijn deze telling te combineren met de geplande provinciedekkende telling in Groningen in 2018.

Op gebiedsniveau (paragraaf 3.3, zie tabel 6) is het beeld minder eenduidig en dynamisch: er vinden zowel toenames als afnames plaats. Deels zal die dynamiek gevolg zijn met uitwisseling tussen gebieden onderling, zowel binnen Drenthe als over de provinciegrens heen (zie discussie boven).

Uitwisseling met gebieden in Groningen werd tijdens de telling in 2015 vastgesteld (de Boer 2015). In 2015 werd het grensgebied van Drenthe en Groningen op één dag geteld, dit is ook in 2016 gedaan. De lagere aantallen in de Onlanden en Zuidlaardermeergebied zijn niet te verklaren door de aanwezigheid van meer vogels in het Groningse deel van beide regio's. De

aantallen in Groningen waren in 2016 ook lager dan in 2015 (de Boer & Koffijberg 2016).

Uitwisseling met gebieden in Overijssel en mogelijk Friesland is eveneens mogelijk. In het eerste geval lijkt het zelfs aannemelijk gezien de sterk wisselende aantallen langs de Drents-Overijsselse grens (regio's Nijeveen en Wapserveensche Aa). Helaas kan dit door het ontbreken van gegevens uit de Kop van Overijssel niet gekwantificeerd worden.

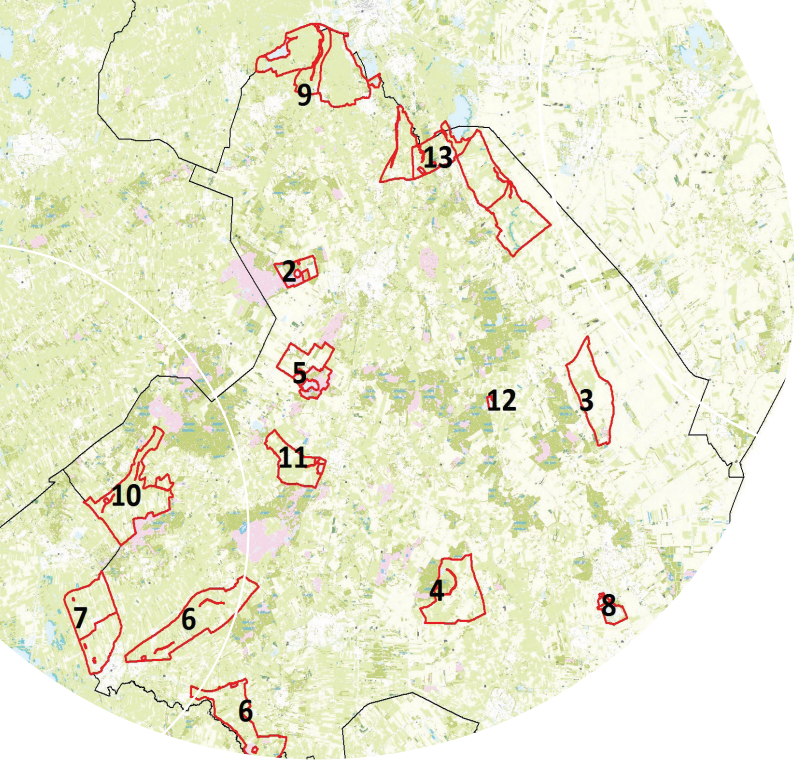
De verspreiding van overzomerende ganzen in de getelde steekproefgebieden die uit dit onderzoek naar voren komt is representatief voor de verspreiding in de maand juli en waarschijnlijk ook de tweede helft van de maand juni in de betreffende 30 steekproefgebieden. Ze is niet geheel representatief voor de verspreiding in bijvoorbeeld april of mei en de vroege herfst (augustus, begin september). Verder laat de verspreiding de ligging van de rustplaatsen zien en niet in detail de ligging van de voedselgebieden (al zullen de rustplaatsen doorgaans in een regio liggen waar in de nabije omgeving wordt gevoerageerd).

De herkomst van de Drentse vogels is grotendeels onbekend. Een deel zal Drentse broedvogels betreffen. Ringaflezingen van Grote Canadese ganzen geringd in Groningen maken aannemelijk dat tenminste een deel van de Drentse vogels ook uit Duitsland afkomstig is (Voslamber 2011). Een individueel herkenbare Nijlgans met gekleurde pootringen langs het Zandgat bij Ellertshaar was in 2015 als juveniel geringd in een stadspark in Groningen (www.geese.org), dit geeft een eerste indicatie van de herkomst van de ruiende vogels in juli in Drenthe.

Literatuur

- DE BOER V. 2013. Zomerganzen in Drenthe in 2013. SOVON-rapport 2013/39. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. 2014. Zomerganzen in Drenthe in 2014. SOVON-rapport 2014/46. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- DE BOER V. 2015. Zomerganzen in Drenthe in 2015. SOVON-rapport 2015/36. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- de Boer V. & Koffijberg K. 2016. Zomerganzen in Groningen in 2016. Sovon-rapport 2016/49. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- VOSLAMBER B. 2011. Canadese Ganzen in Groningen: herkomst ruiende vogels. De Grauwe Gors 39: 128-134.
-

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Petra Verburg (petra.verburg@sovon.nl)

In opdracht van:

provincie **D**renthe

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
T (024) 7 410 410

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

